

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและผลงาน

Research and Development Newsletter

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔๒ ประจำเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

งานวิจัยและผลงาน

- * การบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับพื้นที่
- * ตัวบ่งชี้และพัฒนาการการรับรู้ของเยาวชนไทยเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในโทรทัศน์

บทความ

- * รักอย่างไร เลือกได้เอง
- * วันนักประดิษฐ์

“ข้อมูลมาตรฐาน วิชาการก้าวไกล รัฐสภาไทยก้าวหน้า”

กลุ่มงานวิจัยและผลงาน สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารข่าวโครงการวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔๒

ประจำเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร
ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้
ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อ
การปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗ - ๘

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๒

ที่ปรึกษา

นายจเร พันธุ์เปรื่อง

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางวิจิตรา วัชรภรณ์

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

บรรณาธิการบริหาร

นางสาวจิรพรรณ กาญจนอุดม

ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการ

นางสาวอุษา	โมฆิตตระกูล	วิทยากร ๘
นางสิวพร	สุขเอียด	วิทยากร ๘
นางสาวพจนา	ธีรภรณ์	วิทยากร ๗
นางสุทธาทิพย์	ถิณวัฒนากุล	วิทยากร ๖
นางสาวนารีลักษณ์	ศิริวรรณ	วิทยากร ๖
นายจันทมร	สีหาบุญลี	วิทยากร ๕
นางสาวปิยะวรรณ	ปานโต	วิทยากร ๔
นางสาววิมลรักษ์	ศานติธรรม	วิทยากร ๔

บรรณาธิการ

นายจันทมร สีหาบุญลี

ผู้จัดพิมพ์

นางสาวธณัฐดา	หาเรือนศรี	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๔
นางสาวพิมพ์ชนก	นะถา	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

ผู้เผยแพร่

นางศศิภา	พลอยเสงี่ยมพงษ์	เจ้าพนักงานธุรการ ๒
----------	-----------------	---------------------

บทบรรณาธิการ

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ฉบับประจำเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ นี้ นำเสนอผลงานด้านการวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด เรื่อง การบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับพื้นที่ เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนงานโครงการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ และเห็นถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งจะเป็แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนผลงานการวิจัยอีกเรื่องหนึ่งเป็นของสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง **ตัวบ่งชี้และพัฒนาการการรับรู้ของเยาวชนไทยเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในโทรทัศน์** เพื่อให้ผู้สนใจจะได้เข้าใจเนื้อหา รูปแบบ ลักษณะของการคุกคามทางเพศ (Sexual harassment) และลักษณะดังกล่าวที่ปรากฏในโทรทัศน์ ซึ่งชี้ถึงค่านิยมเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายที่ได้รับการถ่ายทอดโทรทัศน์ที่เป็นตัวบ่งชี้ที่นำไปสู่ (Determinants) ถึงการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศของเยาวชนไทย

บทความที่น่าสนใจในเดือนแห่งความรักนี้ ว่าด้วยเรื่อง **รักอย่างไร เลือกได้เอง** และ **วันนักประดิษฐ์** ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ส่วนสาระนั้นำเสนอเรื่อง ...**เพื่อลูกรัก** และ **เส้นเลือดสมอง** เปิดโลกกว้างด้วยศัพท์วิจัยในเดือนนี้เสนอการเลือกวิธีการเก็บข้อมูล เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ที่ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงในการตัดสินใจว่าจะเลือกใช้วิธีการใดเก็บข้อมูลจึงจะได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ขอแนะนำให้รู้จักนักวิจัยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษารองศาสตราจารย์ **ดร.ชนิดา รักษ์พลเมือง** หัวหน้าภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นกรรมการการวิจัยและพัฒนา ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และปิดท้ายวิจัยฉบับนี้ขอกล่าวให้ทราบถึงสถานการณ์ของเด็กไทยในยุคปัจจุบัน

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

งานวิจัยและพัฒนา

- การบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับพื้นที่
นารีลักษณ์ คีรีวรรณ ๑
- ตัวบ่งชี้และพัฒนาการการรับรู้ของเยาวชนไทยเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในโทรศัพท์
ปิยะวรรณ ปานโต ๘

บทความที่น่าสนใจ

- รักอย่างไร เลือกได้เอง
จันทมร สีหาบุญลี ๑๓
- วันนักประดิษฐ์
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ๑๖

สาระน่ารู้

- ...เพื่อลูกรัก
พจนา อีรามนตรี ๑๙
- เส้นเลือดสมอง
พจนา อีรามนตรี ๒๑

เปิดโลกกว้างด้วยศัพท์วิจัย

- การเลือกวิธีการเก็บข้อมูล
พจนา อีรามนตรี ๒๓

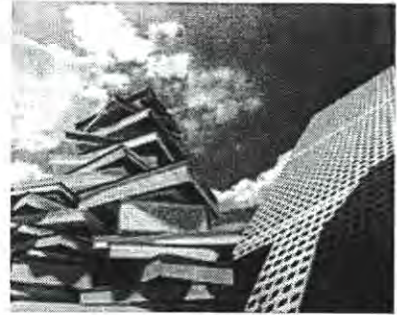
แหวดวงนักวิจัย

- ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง
วิมลรักษ์ ศานติธรรม ๒๗

ปิดท้ายวิจัย

- เด็กไทย
บรรณาธิการ ๒๙

งานวิจัยและพัฒนา

การบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับพื้นที่

ผลงานวิจัยเรื่องนี้ เรียบเรียงสรุปจากรายงานการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับพื้นที่ วิจัยโดย สถาบันดำรงราชานุภาพ ร่วมกับ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด

รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยกำหนดให้มืองค์กรกำกับ และดำเนินการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการในระดับกลุ่มจังหวัด คือ คณะกรรมการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (กกจ.) ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ มีผู้ว่าราชการจังหวัด ในกลุ่มจังหวัด ผู้แทนส่วนราชการของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนกลางในระดับภาคหรือเขต ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน ผู้ทรงคุณวุฒิ จากภาคเอกชน ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน และผู้ทรงคุณวุฒิ จากภาคประชาชน ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการ และผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีในเขตพื้นที่รับผิดชอบเป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้ตรวจราชการ กระทรวงมหาดไทยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นกรรมการและเลขานุการ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (กกจ.) ดังกล่าวมีข้อจำกัดระดับปฏิบัติการด้านการวางแผนของกลุ่มจังหวัดที่มีหน้าที่รับผิดชอบตั้งแต่การริเริ่มจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด รวมไปถึงการนำแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ การริเริ่ม การคิดริเริ่มแผนงาน/โครงการของกลุ่มจังหวัดอย่างแท้จริงจะเกิดขึ้นได้ยาก หากไม่มีเจ้าภาพที่จะเข้ามาดูแลในส่วนนี้ ขณะที่การแปลงแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดไปสู่การปฏิบัติก็ไม่มีองค์กรรับผิดชอบโดยตรง ทำให้ประสิทธิผลของแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ประกอบกับรัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักงาน ก.พ.ร. รับผิดชอบดำเนินการให้ส่วนราชการ และจังหวัดจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ (PSA) และกำหนดให้มีการประเมินผลตามตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ ทั้งในระดับกลุ่มจังหวัดและจังหวัด (๓๐ : ๒๐) ผลที่เกิดขึ้นคือ ทำให้จังหวัดต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของตนเองมากกว่ายุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด ทำให้ภาพรวมการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดที่จัดทำในรูปแผนงาน โครงการร่วมกันเกิดขึ้นได้ยาก

การที่แต่ละจังหวัดมุ่งเน้นในส่วนยุทธศาสตร์ของตนเองเป็นหลัก นอกจากจะทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดไม่เข้มแข็งเท่าที่ควรแล้ว ยังทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันในแง่ภารกิจตามจุดเน้นของยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดอีกด้วย ดังนั้น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดที่มีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดเป็นเครื่องมือสำคัญ จึงเป็นการสมควรที่จะให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนากลไกการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน และสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ หรือมีลักษณะร่วมกันในแต่ละกลุ่มจังหวัดเพื่อให้สามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ ให้เป็นไปอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดและจังหวัดแผนงานโครงการของกลุ่มจังหวัด/จังหวัดที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ
๒. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดตามแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน
๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

๑) ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ๑.๑ ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัดและจังหวัดในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ และความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ
- ๑.๒ ศึกษาแผนงาน โครงการของกลุ่มจังหวัด/จังหวัดตามแผนงานยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด/จังหวัดและการนำไปสู่การปฏิบัติ จำนวน ๙ กลุ่มจังหวัด รวม ๑๘ จังหวัด
- ๑.๓ ศึกษาโครงสร้างและองค์การดำเนินงานของกลุ่มจังหวัดตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มจังหวัด และตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๑.๔ ศึกษากลไกการดำเนินงานของกลุ่มจังหวัด ขอบเขตภารกิจของกลุ่มจังหวัดกับจังหวัดในการริเริ่มและผลักดันแผนยุทธศาสตร์ให้ไปสู่การปฏิบัติและให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๑.๕ ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในทางปฏิบัติในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ รวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของพื้นที่ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์

๑.๖ เสนอแนะรูปแบบ โครงสร้าง/กลไกการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัด เพื่อเพิ่มศักยภาพในเชิงการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

๒. ขอบเขตด้านประชากร

๒.๑ กลุ่มผู้บริหารภาครัฐ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และหัวหน้าสำนักงานจังหวัด

๒.๒ กลุ่มผู้บริหารภาคเอกชน ได้แก่ ประธานหอการค้าจังหวัด ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ประธานชมรมธนาคารพาณิชย์จังหวัด และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี (นคร/เมือง/ตำบล) ปลัดเทศบาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานท้องถิ่นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มจังหวัด ๘ กลุ่ม และจังหวัดรวม ๑๘ จังหวัด ได้แก่

- ๓.๑ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน (เชียงราย, เชียงใหม่)
- ๓.๒ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (นครสวรรค์, พิจิตร)
- ๓.๓ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน (สระบุรี, สิงห์บุรี)
- ๓.๔ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง (ราชบุรี, กาญจนบุรี)
- ๓.๕ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก (ระยอง, ตราด)
- ๓.๖ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (อุดรธานี, หนองคาย)
- ๓.๗ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ชัยภูมิ, สุรินทร์)
- ๓.๘ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนบน (สุราษฎร์ธานี, ชุมพร)
- ๓.๙ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง (สงขลา, ยะลา)

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการจัดเก็บข้อมูลจากเอกสาร แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ในเชิงลึก (Indepth - Interview) การประชุมเชิงปฏิบัติ และการสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็น

สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอแนวคิดในการจัดแบ่งกลุ่มจังหวัดตามแนวทางของรัฐบาลว่า เป็นการจัดกลุ่มจังหวัดที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ที่มีความเกี่ยวเนื่องทางเศรษฐกิจ การผลิต การค้าและการลงทุน เป็นการจัดการเพื่อให้เกิดประสานความร่วมมือ สรรพกำลัง และการใช้ทรัพยากรระหว่างจังหวัดเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ โดยมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด เป็นเครื่องมือการบริหารงานแบบบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ระดับกลุ่มจังหวัดและจังหวัด ดังนี้

๑. รัฐบาลได้จัดแบ่งกลุ่มจังหวัดเป็น ๑๙ กลุ่ม และคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ซึ่งจากการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดและจังหวัด อาจจัดแบ่งยุทธศาสตร์ออกได้เป็น ๗ ด้าน คือ (๑) การค้า การลงทุน (๒) อุตสาหกรรม (๓) เกษตรกรรม (๔) หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (๕) การท่องเที่ยว (๖) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และ (๗) การพัฒนาฝีมือแรงงาน

จากการศึกษาพบว่า วิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัด โดยส่วนใหญ่ยังมิได้แสดงถึงภาพอนาคตหรือทิศทางการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดที่ชัดเจนมากนัก การแบ่งภารกิจตามประเด็นยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด ว่าให้จังหวัดใดเป็นเจ้าภาพในเรื่องใด ก็เป็นการแบ่งแบบหลวม ๆ แยกต่างหากจากกัน โดยดูว่าจังหวัดใดมีศักยภาพในเรื่องใด หรือมีพื้นฐานในเรื่องใด ก็ให้เป็นเจ้าภาพในเรื่องนั้น ๆ ประเด็นความเชื่อมโยงทางยุทธศาสตร์ระหว่างจังหวัด เพื่อให้เกิดการส่งเสริม สนับสนุน และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ยังไม่เด่นชัด เมื่อจังหวัดไปจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดหรือวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด ก็เป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละจังหวัดรวมไปถึงการจัดทำแผนงาน โครงการรองรับ โครงการตามแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด มีลักษณะเป็นโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดมากกว่า

๒. ในการบริหารจัดการกลุ่มจังหวัดในทางปฏิบัติ ยังไม่มีระบบการทำงานกลุ่มจังหวัดที่ชัดเจน การดำเนินงานของกลุ่มจังหวัดที่ผ่านมาใช้การประชุมปรึกษาหารือกัน หรือในรูปคณะทำงานร่วมของแต่ละจังหวัด แล้วแบ่งงานกันทำตามประเด็นยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด (Strategic Issue) ที่จังหวัดรับผิดชอบหรือเป็นเจ้าภาพ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ไม่มีเจ้าภาพที่ชัดเจน เพราะไม่มีกลไกกลางในการดำเนินงาน ที่ผ่านมามีมักจะฝากงานกลุ่มจังหวัดไว้กับจังหวัดที่เป็นแกนกลางของกลุ่มจังหวัดนั้น ๆ ซึ่งบางครั้งก็ไม่มีประสิทธิภาพมากนัก เพราะจังหวัดที่เป็นแกนกลางของกลุ่มจังหวัดก็ต้องพะวงกับการดำเนินงานตามตัวชี้วัดการปฏิบัติราชการตามยุทธศาสตร์จังหวัดของตนเป็นหลัก และบางครั้งระยะทางระหว่างจังหวัดในกลุ่มจังหวัดก็เป็นอุปสรรคต่อการประชุมติดต่อประสานงาน หรือการบริหารงานกองทุนของกลุ่มจังหวัด เนื่องจากการรวมกันเป็นกลุ่มจังหวัดในบางพื้นที่ขาดความเหมาะสม การบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะใช้กลไกของสำนักงานจังหวัดแต่ละจังหวัดในการประสานและบูรณาการจัดทำแผนงาน โครงการในส่วนที่รับผิดชอบ หรือตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดเป็นสำคัญ ทำให้การบูรณาการภาพรวมในลักษณะโครงการใหญ่ ๆ ของกลุ่มจังหวัดขาดหายไป คณะกรรมการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (กจจ.)

ที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานในแต่ละกลุ่มจังหวัดนั้นก็เป็นองค์กรในระดับนโยบาย และมีบทบาทในเชิงกำกับ ติดตาม และดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดมากกว่าจะเป็นองคค์กรระดับปฏิบัติที่จะทำหน้าที่ตั้งแต่การคิด ริเริ่ม และจัดทำแผนงานโครงการของกลุ่มจังหวัดขึ้นไป หรือหากจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง คณะกรรมการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (กกจ.) ซึ่งจะทำหน้าที่ในการบูรณาการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ภาคจำเป็นจะต้องมีองคค์กรฝ่ายประจำ ทำหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ และองคค์กรดังกล่าวนี้จะต้องทำหน้าที่ในการประสานงานระหว่างจังหวัด เริ่มตั้งแต่การคิดริเริ่ม การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด การนำแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดไปปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

๑. ให้มีการแก้ไขปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๔๖ จัดตั้งสำนักงานยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดขึ้น เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (กกจ.) เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด โดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบกลุ่มจังหวัดเป็นการเฉพาะ

๒. ทบทวนปรับกลุ่มจังหวัดบางกลุ่มใหม่ โดยรวมจังหวัดที่มีสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เชื่อมต่อกัน หรือมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ไม่แตกต่างกันมากนักเข้าไว้ด้วยกัน และมีขนาดไม่ใหญ่จนเกินไป เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการแก้ไขปัญหาของพื้นที่

๓. รัฐควรจัดสรรงบกลาง เพื่อสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด/จังหวัดไว้จำนวนหนึ่ง แล้วจัดแบ่งไปยังกลุ่มจังหวัด/จังหวัดตามแผนงาน โครงการที่จัดลำดับไว้แล้ว และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงบประมาณกำหนด

๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) ที่ผู้ประกอบการ และ/หรือภาคธุรกิจเอกชนดำเนินการอยู่ในพื้นที่จังหวัด ให้ขยายเครือข่าย (Net-working) ในขอบเขตที่กว้างขวางขึ้นระหว่างจังหวัดในกลุ่มหรือเชื่อมโยงไปยังกลุ่มจังหวัดอื่นมากขึ้น เพื่อให้เกิดพลังความร่วมมือระหว่างพื้นที่และความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนให้เป็นไปอย่างเข้มแข็ง

๕. ปรับโครงสร้างของสำนักงานจังหวัดให้เป็นองคค์กรที่มีสมรรถนะสูง สามารถนำวาระแห่งชาติ และแปลงนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง โดยยกฐานะให้

สำนักงานจังหวัดเป็นสำนักผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด CEO ในด้านการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

๑. ควรจัดให้มีคณะกรรมการร่วมกลุ่มจังหวัด โดยประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นประธานคณะกรรมการ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ได้รับมอบหมายของแต่ละจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนองค์กรเอกชนและประชาชน ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิของแต่ละจังหวัด เป็นกรรมการ และหัวหน้าสำนักงานจังหวัด จังหวัดที่เป็นแกนกลางกลุ่มจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการร่วมกลุ่มจังหวัด จะทำหน้าที่ในการริเริ่ม จัดทำแผนงานโครงการของกลุ่มจังหวัด การบูรณาการยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดและจังหวัด การบูรณาการงบประมาณระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ และบูรณาการแผนงานโครงการของกลุ่มจังหวัดและจังหวัด โดยจะทำหน้าที่เชื่อมโยงกับ “คณะกรรมการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด” (กกจ.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และ “คณะกรรมการกำกับยุทธศาสตร์และการบริหารจังหวัด” ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการกำกับยุทธศาสตร์และการบริหารจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๗

๒. กระทรวง กรม ในส่วนกลางควรปรับยุทธศาสตร์ของหน่วยงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของพื้นที่ เนื่องจากในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ ที่ผ่านมายุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้รับงบประมาณสนับสนุนจากส่วนกลางน้อยมาก การที่ยุทธศาสตร์ของกระทรวง กรม ยังไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดเท่าที่ควร ทำให้ความสำเร็จตามยุทธศาสตร์ของพื้นที่เป็นไปได้ยากหรือเป็นไปได้น้อย

๓. ควรจัดให้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) ในพื้นที่ และหาทางเชื่อมโยงวิสาหกิจต่าง ที่ผู้ประกอบการ และ/หรือภาคธุรกิจเอกชนดำเนินการอยู่อย่างเป็นเอกเทศ ให้รวมกันในธุรกิจที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ เพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนและเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชนตามนโยบายของรัฐบาล และเป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือภาครัฐและเอกชนให้เข้มแข็งอีกทางหนึ่งด้วย

๔. กระทรวงมหาดไทย ควรส่งเสริมให้ทุกจังหวัดจัดตั้งคณะอนุกรรมการส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐและเอกชนระดับจังหวัดขึ้นทุกจังหวัด เพื่อเป็นเวทีในการเสนอความต้องการและการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจระดับจังหวัดของภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ แยกต่างหากจากคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กกจ.)

๕. สำนักงาน ก.พ.ร. ควรปรับเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามตัวชี้วัดในมิติประสิทธิผลตามแผนยุทธศาสตร์ โดยให้สัดส่วนน้ำหนักคะแนนเพิ่มขึ้น และเท่าเทียมกันระหว่างความสำเร็จตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดกับความสำเร็จตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

๖. สำนักงาน ก.พ.ร. ควรให้จังหวัดมีส่วนในการกำหนดตัวชี้วัดแผนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด/จังหวัดได้เองมากขึ้น เนื่องจากเป็นเจ้าของพื้นที่ และรู้ศักยภาพของจังหวัดได้ดีกว่าส่วนกลาง นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดด้านสังคม และด้านการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเช่นเดียวกับตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ เพราะในบางพื้นที่อาจต้องให้ความสำคัญกับมิติทางด้านสังคมมากกว่าพื้นที่ปกติ

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียบเรียง เห็นว่า ผลงานวิจัยเรื่องดังกล่าว สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติหรือสังคม ดังนี้

๑. สมาชิกวุฒิสภาสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ประกอบการพิจารณา ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เป็นต้น

๒. คณะกรรมาธิการการพัฒนาเศรษฐกิจ คณะกรรมาธิการการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา สามารถนำข้อมูลประกอบการพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และจังหวัดในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ

๓. รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

เรียบเรียงโดย นारीลักษณ์ ศิริวรรณ

๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗ ๗

เอกสารอ้างอิง

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด การบริหารจัดการของกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับพื้นที่. กรุงเทพฯ. ๒๕๔๘.

ตัวบ่งชี้และพัฒนาการการรับรู้ของเยาวชนไทยเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในโทรทัศน์

ผลงานวิจัยเรื่องนี้ ทำการศึกษาวิจัยโดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิจฉรา เปี่ยมญาติ และคณะ ได้รับเงินสนับสนุนการทำวิจัยจากสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักการและเหตุผลความสำคัญและที่มาของการทำวิจัย

ในสภาวะการณ์ของการบริโภคนิยม พฤติกรรมการลอกเลียนแบบกัน ตลอดจนความสับสนทางความคิดของวัฒนธรรมต่าง ๆ และการเดินทางไปสู่โลกของข่าวสารและเทคโนโลยีที่ทันสมัยของนานาประเทศมากขึ้น จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อเยาวชนมาก และอย่างต่อเนื่องในเรื่องของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งในการถ่ายทอดค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในสังคม ในขณะที่เด็กและเยาวชนคนหนึ่ง ๆ สามารถเข้าถึงสื่อได้หลายชนิด และสื่อที่นิยมและชอบมากที่สุด ก็คือ สื่อทางโทรทัศน์ เพราะเป็นสื่อที่มีคุณสมบัติในการกระตุ้นเร้าอารมณ์และความคิดของผู้รับชมได้มาก เพราะเป็นการเสนอทั้งภาพ เสียง และการต่อเนื่องของการบรรยายภาพระหว่างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่ปรากฏบนจอภาพ แม้ผู้ชมจะเป็นเด็กก็สามารถเข้าใจสิ่งที่บอก (cues) ทั้งสิ่งที่บอกด้วยวาจา (Verbal) และไม่ใช่วาจา (Nonverbal) ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถบอกสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จากจอภาพที่เห็น

สำหรับประเทศไทยในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงและโทรทัศน์ ทั้งรายการละครโทรทัศน์หรือโฆษณาทางโทรทัศน์ ซึ่งผลการวิจัยนำเสนอว่ามีการสะท้อนภาพที่เบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริงในสังคมไทยบ้าง และไม่ครอบคลุมในทุกด้าน แต่สิ่งหนึ่งที่ปฏิเสธมิได้คือ โทรทัศน์ยังคงสะท้อนภาพของกระแสหลักที่เป็นอยู่ในสังคมเกี่ยวกับผู้หญิงอย่างไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของลักษณะหัวอ่อน ยอมจำนน (Submissive) ของผู้หญิงและสภาพของความรู้สึกดูเหมือนไร้อำนาจ (powerless) ต้องพึ่งพาผู้ชาย จะเห็นได้จากตัวอย่างจินตภาพของผู้หญิงในโฆษณาทางโทรทัศน์ หรือในละครโทรทัศน์ยังคงเป็นภาพสาวสวยไร้อาชีพ ภาพแม่บ้าน และมักจะบ่งบอกถึงความสุขของชีวิตผู้หญิงที่จะได้รับจากผู้ชาย จากการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับผู้หญิง ปี ๒๕๓๗ ของ ปัญจมา รักแตงาน ก็ชี้ให้เห็นว่า โทรทัศน์กำลังทำหน้าที่เสนอค่านิยมและจินตภาพของลักษณะความเป็นผู้หญิงที่ถูกกำหนดให้อ่อนแออยู่อย่างเดิม อคติทางเพศก็ยังคงถูกเผยแพร่และสืบทอดอยู่ในสังคม มีความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะใช้โทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังค่านิยมและความเชื่อแก่สมาชิกของสังคม (Cultivation theory) อาจจะปลูกฝังให้ยอมรับการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ยิ่งในปรากฏการณ์ของการผลิตละครโทรทัศน์ซ้ำจากเรื่องที่เคยแพร่ภาพมาแล้ว โดยละครที่เลือกมาผลิตซ้ำมักจะเป็นละครชีวิตที่มีเนื้อหาและรูปแบบการแสดงที่พยายามจะให้คล้ายคลึงหรือสร้างความเชื่อถือว่าคล้ายคลึงกับชีวิตของคนที่เป็นอยู่จริงในอดีตที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้ชมเกิดการรับรู้ว่าเป็นความจริงทางสังคม (Social realism) แต่จะเป็นการแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมความรุนแรง หรือคุกคามผู้หญิง เยาวชนที่ดูโทรทัศน์รับรู้ถึงสิ่งบอกแนะเกี่ยวกับความรุนแรงและบทบาททางเพศ (Sex-role cues) และเข้าใจ

ความหมายแฝงที่เป็นนัยซึ่งเกี่ยวกับความเป็นเพศชายและเพศหญิงมากขึ้น ระบุและเรียนรู้ถึงความเหลื่อมล้ำและการคุกคามทางเพศของสังคม

โครงการวิจัยเรื่องนี้ จะเป็นการศึกษาถึงการรับรู้เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๘ ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ปรากฏเป็นข่าวต่อสาธารณะว่าถูกละเมิดสิทธิทางเพศมาก และจะศึกษาถึงปัจจัยบ่งชี้ที่นำไปสู่ (Determinants) การรับรู้ดังกล่าว โดยคณะผู้วิจัยจะใช้สิ่งที่ปรากฏในจอโทรทัศน์เป็นสถานการณ์ที่จะใช้ศึกษาการรับรู้ของเด็ก ผลของการศึกษาคาดว่าจะให้คำตอบถึงพัฒนาการของการรับรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีปัจจัยบ่งชี้ที่นำไปสู่การรับรู้ในแต่ละช่วงวัยที่แตกต่างกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อันเหมาะสมกับช่วงวัยให้มีระบบเตือนภัยที่ทำให้รู้ตัวล่วงหน้าถึงภัยคุกคามทางเพศที่อาจนำไปสู่การถูกทำร้ายถึงชีวิตได้ ผลจากการวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนาวิธีการสร้างปัญญาให้กับทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น โดยมีเป้าหมายให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทันเหตุการณ์และเข้มแข็งพอที่จะปกป้องตนเองและผู้อื่นได้ จะเป็นการเสริมพลัง (empower) ให้แก่เด็ก ช่วยทำให้เขาเจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ และมีค่านิยม วัฒนธรรมที่ถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม นำไปสู่การสร้างสังคมเข้มแข็งและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีบรรยากาศของความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ปราศจากการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากเพศ ปราศจากการคุกคามทางเพศและการละเมิดสิทธิทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ นำไปสู่โอกาสที่เท่าเทียมกันทั้งทางการศึกษาและอาชีพ ตลอดจนความก้าวหน้าในอาชีพ ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีทั้งในระดับบุคคล และมีความลงตัวในการอยู่ร่วมกันในระดับ ครอบครัว ชุมชน และสังคม

ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการให้การศึกษารูปแบบใหม่แก่ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน และกระบวนการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่วิธีการสร้างปัญญาให้กับทรัพยากรมนุษย์ทุกระดับ ก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อันเหมาะสมทั้งในเรื่องของเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็แนวทางนำไปสู่การพัฒนากระบวนการศึกษาได้ต่อไปโดยจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อันเนื่องมาจากการศึกษาทำให้ได้ปรับปรุงแบบแผนความประพฤติทางสังคมและวัฒนธรรมของชายและหญิงเป็นการช่วยพัฒนาบทบาทชายและหญิงในสังคมไทย ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ปราศจากการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากเหตุแห่งเพศได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า

๑. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหา รูปแบบ ลักษณะของการคุกคามทางเพศ (Sexual harassment)
๒. เพื่อศึกษาการรับรู้ของเยาวชนไทยเกี่ยวกับความหมายเนื้อหา รูปแบบ ลักษณะการคุกคามทางเพศที่ปรากฏในโทรทัศน์
๓. เพื่อชี้ถึงค่านิยมเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านโทรทัศน์

๔. เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ที่นำไปสู่ (Determinants) ถึงการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศของเยาวชนไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทราบถึงเนื้อหา รูปแบบ ลักษณะการคุกคามทางเพศ
๒. ทราบถึงการรับรู้และความเข้าใจของเยาวชนไทยต่อการคุกคามทางเพศที่ปรากฏในโทรทัศน์
๓. ทราบถึงค่านิยมเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านสื่อโทรทัศน์
๔. ทราบถึงตัวบ่งชี้ที่นำไปสู่การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศของเยาวชนไทย
๕. โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะได้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชนจากการดูสถานการณ์และสิ่งบอกแนะ (Sex role cues) เกี่ยวกับพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่ปรากฏในโทรทัศน์
๖. แนวทางการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งครอบครัวและชุมชน โดยสถาบันในสังคมที่เกี่ยวข้องในเรื่องการคุกคามและการละเมิดสิทธิทางเพศ เพื่อให้สังคมมีระบบเตือนภัยที่ทำให้รู้ตัวล่วงหน้าถึงภัยคุกคามทางเพศ เพื่อการป้องกันปรมมิให้เกิดปัญหารุนแรงต่อไป
๗. งานวิจัยนี้จะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นพื้นฐานองค์ความรู้เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ (Sexual harassment) เพราะจะเริ่มต้นตั้งแต่การให้ความหมาย รูปแบบ ลักษณะของการคุกคามทางเพศ ซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน โดยเฉพาะเกี่ยวกับเยาวชนไทย

ขอบเขตการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ โดยมีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายคือเด็กเยาวชนทั้งชายหญิงที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ มัธยมศึกษาปีที่ ๒ และ ๕ ที่มีอายุระหว่าง ๑๐ - ๑๘ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กองการศึกษาสงเคราะห์ กระทรวงศึกษาธิการ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และ ๕ ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารี จ.ลำปาง (ภาคเหนือ) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ขอนแก่น จ.ขอนแก่น (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี จ.จันทบุรี (ภาคตะวันออก) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นราธิวาส จ.นราธิวาส (ภาคใต้) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จ.กาญจนบุรี (ภาคตะวันตก) โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ชัยนาท จ.ชัยนาท (ภาคกลาง) และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จ.นนทบุรี ระยะเวลาในการทำการศึกษาวิจัย ๑ ปี

ผลของการศึกษาวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาความยากจนซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละภาค ความด้อยโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ และในเรื่องของการรับรู้จากสื่อต่าง ๆ มากมาย แต่เยาวชนก็ยังไม่สามารถแยกแยะและปรับความเข้าใจจากสื่อหรือหลักสูตรที่ได้รับแล้วนำมาใช้ในชีวิตจริงได้

เพื่อเป็นการเปิดประเด็นให้มีความต่อเนื่องในการศึกษา หรือมีการพัฒนาความรู้เพื่อนำการวิจัยเรื่องนี้ไปใช้ ผลของการศึกษาสามารถเสนอแนวทางสำคัญ ๆ เพื่อให้มีการป้องกันและแก้ปัญหาได้ตรงจุด มีดังนี้

๑. เรื่องการจัดหาที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมแก่เยาวชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการถูกคุกคามทางเพศนั้น เกี่ยวข้องกับนโยบายโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ นับว่าเป็นที่ที่เหมาะสมมากที่สุดแห่งหนึ่งในการแยกเด็ก และให้การศึกษ่า พินฟูและบำบัด รวมทั้งนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ

๒. เรื่องการพินฟู - บำบัด ซึ่งเป็นเรื่องทางจิตวิทยารวมทั้งเรื่องการรณรงค์เพื่อการป้องกันนั้นเกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สื่อสารมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน

๓. เรื่องการลงโทษผู้คุกคามทางเพศนั้น แม้จะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนแต่ควรมีข้อพิจารณาและกระบวนการทางกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งการพิจารณาคุณค่าของค่านิยมไทยบางประการกับสภาพสังคมไทยปัจจุบัน

๔. การศึกษาเรื่องเพศศึกษาในกลุ่มเยาวชนนั้น ควรให้เรียนรู้เรื่องเพศสภาพ (gender) ก่อนเป็นลำดับแรก

ทั้งนี้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหญิง - ชาย และการดำรงชีวิตที่สามารถพึ่งพิงตนเองได้ โดยปราศจากบรรยากาศแห่งการคุกคามโดยเฉพาะการคุกคามทางเพศ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารทางสื่อประเภทต่าง ๆ การตรวจรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ตลอดจนการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายในสังคมมีบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพ และให้การคุ้มครองทางสังคมแก่เด็กและเยาวชน ทั้งนี้เพื่อการป้องกันและการจัดความรุนแรงทางเพศในรูปแบบและในระดับต่าง ๆ ทั้งในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ได้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมบทบาทภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อสารมวลชนในการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในสังคมร่วมกันกระตุ้นให้ประชาชนคนไทยทุกเพศ ทุกวัย อยู่ร่วมกันอย่างปราศจากการคุกคามทางเพศและการละเมิดทางเพศในทุกรูปแบบ

ข้อเสนอแนะของผู้ทำการศึกษาวิจัย

เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาพบว่า ความรู้ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับความหมายรูปแบบและลักษณะของการคุกคามทางเพศ (กิริยา ท่าทาง การแสดงออก การใช้วาจาและการกระทำต่าง ๆ) และความรู้ความเข้าใจในความรู้สึกของผู้ถูกคุกคาม เป็นตัวบ่งชี้ที่นำไปสู่ความเข้าใจในสถานการณ์

ที่เป็นการคุกคามทางเพศ และนำไปสู่การตัดสินใจว่า เหตุการณ์ที่ปรากฏในจอโทรทัศน์ เป็นเหตุการณ์ที่แสดงการคุกคามทางเพศหรือไม่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียงเรียง เห็นว่า ผลงานการวิจัยเรื่องดังกล่าว สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติหรือสังคม ดังนี้

สมาชิกรัฐสภาสามารถนำผลของการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการให้การศึกษแก่เยาวชนไทย ได้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการถูกคุกคามทางเพศ หรือถูกละเมิดทางเพศ โดยเฉพาะที่ปรากฏภาพบนจอโทรทัศน์ ดังนั้น ปัญหาความยากจนของแต่ละครอบครัวย่อมมีผลต่อการรับรู้จากสื่อต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน ดังนั้น บทบาทของคณะกรรมการต่าง ๆ เช่น กรรมการธิการการสวัสดิการสังคม, กรรมการธิการการสื่อสารและโทรคมนาคม, กรรมการธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ, คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ ควรมีการประสานงานและให้ความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมและกำหนดบทบาทและขอบเขต เข้ามากำกับและดูแลเยาวชนทุกคนให้ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้เกิดความผูกพันต่อไปในสังคม

เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต

⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔

เอกสารอ้างอิง

สุวัจนรา เปี่ยมญาติ และคณะ. **ตัวบ่งชี้และพัฒนาการการรับรู้ของเยาวชนไทยเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในโทรทัศน์**. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทความที่น่าสนใจ

“รักอย่างไร เลือกได้เอง”

ขึ้นชื่อว่า ความรัก ทุกคนล้วนต้องการและแสวงหา เพราะความรักเป็นความรู้สึกที่งดงาม มีความศักดิ์สิทธิ์ อบอุ่น ปรารถนาดี ห่วงหาอาทร และทำให้ชีวิตมีความหวัง ความรักไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับชายหนุ่ม หญิงสาว เท่านั้น หากความรักเกิดขึ้นได้กับมนุษย์ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ไม่แบ่งชาติชนชั้น หรือแม้กระทั่งกับสัตว์ ขึ้นอยู่กับว่าคนที่รักหรือคนที่ถูกรักนั้นจะนิยามความหมายของคำว่า รัก เช่นไร ผลแห่งความรักมักจะเน้นไปที่ฝ่ายดี อาทิ ทำให้มีกำลังใจ มีความสุข มีความเจริญ และยังมีผลานุภาพที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ได้ และอาจเป็นไปในฝ่ายที่ไม่ดีได้เช่นเดียวกัน ขึ้นอยู่กับว่า เลือกที่จะรักนั้นอย่างไร

ในทางพระพุทธศาสนาได้จัดความรักไว้ ๒ แบบ

แบบแรก คือรักชนิดติดตื้อม ชุ่มชื้น ซาบซึ้งคู่กับความปิติปรีดา หมายถึง หลงใหล ปลื้มใจ ด้วยความรักใคร่ เช่น ความรักของชายหนุ่ม หญิงสาว ความรักของสามีภรรยา ซึ่งความรักแบบนี้เกิดมาจากสาเหตุ ๒ ประการคือ เคยร่วมรักใคร่กันมาแต่ชาติปางก่อน เรียกว่า บุญเพสันนิวาส และได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในปัจจุบัน ทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน จนกลายเป็นความรักใคร่ต่อกัน ขึ้นในภายหลัง อย่างที่ ๒ คือรักตนเอง แน่หนอนที่สุดว่าคนเราทุกคนล้วนรักตัวเอง อยากให้ตัวเองมีความสุข อยากให้ตนเป็นที่รักของผู้อื่น เป็นที่นิยมชมชอบของผู้อื่น

แบบที่สอง ความรักที่ปรารถนาให้คนอื่นเป็นสุข เป็นความมุ่งหวังดีต่อผู้อื่น ซึ่งความรักชนิดนี้ เป็นความรักที่คำจุนโลกให้สถิตสถาพรอยู่ได้ ถือเป็นความรัก ความเกื้อกูลที่ทำให้มวลมนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

ส่วนนัยความรักอีกลักษณะหนึ่งถูกจัดไว้ ๔ ประเภทคือ

๑. รักใคร่ คือ เห็นปุ๊บรักปั๊บ เกิดขึ้นและจบลงง่ายไม่ยั่งยืน ไร้ความผูกพัน เพียงเพื่อเสร็จสมอารมณ์หมายและก็เลิกลากันไป รักในแบบนี้หวังเพียงกามารมณ์ ซึ่งเป็นความรักชนิดที่ต่ำสุดให้ความทุกข์มากกว่าความสุข บางครั้งอาจถึงขั้นได้รับสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา เช่น โรคติดต่อทางเพศ ตั้งครรภ์โดยมิได้ตั้งใจ

๒. รักจริง คือ ความรักที่มีพัฒนาการจากความสัมพันธ์กลายเป็นความผูกพัน จนนำไปสู่การใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างชายกับหญิง รู้สึกรับผิดชอบ มีความจริงใจ รักในแบบนี้เป็นการสืบเผ่าพันธุ์ของมวลมนุษย์

๓. **รักแบ่งปัน** คือ ความรักที่ปรารถนาดี ทำแล้วอีกฝ่ายมีความสุข หากทำให้อีกฝ่ายมีความทุกข์ก็จะหลีกเลี่ยง รักแบบนี้จะแฝงไว้ด้วยจิตอภัย และมุทิตาจิตเสมอ ไร้ความอิจฉาริษยา จิตเปี่ยมไปด้วยความปิติ อิ่มเอิบ เมื่อทำให้เขามีความสุข และที่สำคัญรักแบบนี้ไม่หวังสิ่งตอบแทน

๔. **รักบริสุทธิ์** คือ รักอุทิศ รักด้วยความเสียสละเพื่อให้คนที่รักได้สมหวังและมีความสุข ไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ แม้บางครั้งคนที่รักอาจทำให้ต้องทุกข์ใจ เจ็บปวด หรือเดือดร้อนก็ตามที่ รักแบบนี้เป็นความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ๆ

นอกจากความรักจะมีหลายแบบแล้ว การที่บุคคลสองคนซึ่งต่างที่เกิดต่างที่อาศัย ต่างสภาพจิตใจ ต่างสภาพสิ่งแวดล้อมของการอบรมเลี้ยงดูอยู่ร่วมกัน จำต้องมีคุณสมบัติและความประพฤติที่ใกล้เคียงกัน จึงจะทำให้การครองชีวิตคู่และอยู่ร่วมชีวิตอย่างยืนยาวเป็นคู่สร้างคู่สม ต่างต้องมีหลักธรรมชีวิตที่สอดคล้องกลมกลืนกันเป็นพื้นฐานอันมั่นคง ๔ ประการ

๑. มีความเชื่อในลัทธิศาสนา ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีอย่างเดียวกัน หรือมีความเชื่อมั่นในการปรับตัวเข้าหากันได้

๒. มีพื้นฐานความประพฤติ ศีลธรรมจรรยา มารยาท ตลอดจนการอบรมบ่มนิสัยเสมอเหมือนกัน

๓. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเสียสละ ความพร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น โดยไม่มีความขัดแย้งกันในเรื่องของการบริจาค และที่สำคัญต้องไม่บีบคั้นกันทางความคิดเห็น

๔. มีการเรียนรู้ คุณวุฒิและวัยวุฒิเสมอกัน รู้เหตุและผลของกันและกัน เข้าใจกันและกัน พุดกันรู้เรื่อง

ในสังคมปัจจุบันการที่จะได้มาซึ่งความรักนั้นไม่ยาก เพราะโลกเจริญก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีหลายสิ่งหลายอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การที่จะส่งผ่านความรักให้แก่กันและกันนั้นทำได้หลายวิธี แต่การที่รักษาความรักที่เกิดขึ้นแล้วให้มั่นคง ไม่ต้องเลิกกันไปในบ้านปลายนั้น ทำได้ยาก ฉะนั้น การที่จะรักษาความรักให้ยั่งยืนนั้น จำต้องมีคติธรรมประจำใจ จึงจะทำให้ความรักนั้นมีความสุข สดชื่น สมหวัง ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติที่หลายคู่พิสูจน์แล้วได้ผลมี ๔ ประการคือ

๑. เอาใจใส่ซึ่งกันและกันตลอดเวลา และดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ โดยการให้ความสนใจ ได้ตามสารทุกข์สุขดิบ ให้ความห่วงหาอาทร เอาใจเขามาใส่ใจเรา คอยเอาใจช่วยเป็นกำลังใจให้กันและกันอยู่เสมอ และไม่เอาใจออกห่าง

๒. เอ่ยวาจาสุภาพ ไม่ก้าวร้าว หรือใช้คำพูดที่หยาบคาย พุดคุยกันทุกครั้งด้วยวาจาไพเราะ อ่อนหวาน เพราะคำเหล่านี้ทำให้ผู้ฟังได้ยินแล้วเกิดความชื่นใจ มีกำลังใจเพิ่มขึ้น หากจะต้องตำหนัก็มิควรใช้ถ้อยคำที่รุนแรง หรือดูดำให้คนฟังเสียหัวใจ

๓. ความอดทน การที่คนสองคนจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขได้นั้น จำต้องใช้ความอดทนในการทำมาหาเลี้ยงชีพและช่วยกันฝ่าฟันอุปสรรคข้างหน้าอีกมากมาย

๔. อภัยกันและกัน ในการดำเนินชีวิต ย่อมมีข้อผิดพลาดและเป็นธรรมดา ดังนั้นการรู้จักให้อภัยทั้งแก่ตัวเอง และคนที่เรารักจึงเป็นสิ่งจำเป็น เราจะอยู่กันด้วยความกินแหนงแคลงใจต่อกัน หรือโกรธกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้ไม่มีความสุขทั้งคู่ เพราะจิตใจเต็มไปด้วยความเคร่งเครียด ไม่สบายใจ เจ็บใจไม่หาย หรือบางคนก็หาทางแก้แค้น กลายเป็นเวรเป็นกรรมต่อกันไม่รู้จบสิ้น การให้อภัยจึงเป็นการสร้างความสงบสุข ร่มเย็นให้แก่จิตใจและชีวิตคู่ของเรา

จะอย่างไรก็ตาม ความรักไม่ว่าจะรักแบบไหน จำต้องการความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ย่อมนำมาซึ่งความรู้สึกที่งดงาม น่ายินดี และให้ความชุ่มชื้นแก่ผู้รักและผู้ถูกรักทั้งสิ้น อีกทั้งจะเป็นความรื่นรมย์ในจิตใจ ทำให้มีพละทานุภาพที่สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามต่อคนที่รัก และจะส่งผลดีต่อการดำรงเผ่าพันธุ์ของมวลมนุษยชาติสืบต่อไป

เนื่องจากการจัดแบ่งรูปแบบของความรักและการรักษาความรักให้ยั่งยืนแล้ว ยังได้มีการแบ่งประเภทของหญิงที่เป็นภรรยาว่ามี ๗ ประเภทด้วยกัน คือ

๑. วธภรรยา ภรรยาประดุจเพชรฆาต คือ เป็นภรรยาที่มีได้อยู่กันกันด้วยความพอใจ คอยดูหมิ่นและคิดทำลายสามีอยู่เสมอ

๒. โจรีภรรยา ภรรยาประดุจโจร คือ คอยล้างผลาญทรัพย์สมบัติให้หมดสิ้นไปกับการพนัน และการประดับประดาแต่งตัวเอาจนเกินพอดี

๓. อัยยาภรรยา ภรรยาประดุจนาย คือ ภรรยาที่เกียจคร้าน ไม่ใส่ใจในงาน ปากร้าย หยาบคาย ชอบข่มสามี

๔. มาตาภรรยา ภรรยาประดุจมารดา คือ ภรรยาที่หวังดีเสมอ คอยห่วงใย สามีหาทรัพย์มาได้ก็เอาใจใส่คอยประหยักรักษาทรัพย์ให้คงอยู่และเพิ่มพูน

๕. ภคินีภรรยา ภรรยาประดุจน้องสาว คือ เคารพรักสามีสั่งน้องรักพี่ มีใจอ่อนโยน รู้จักเกรงใจและมักคล้อยตามสามี

๖. สซีภรรยา ภรรยาประดุจสหาย คือ เป็นเหมือนเพื่อนมีใจรักดีเป็นคู่คิดที่ดี

๗. ทาสีภรรยา ภรรยาประดุจทาส คือ ภรรยาที่ยอมจำนน และอยู่ใต้อำนาจของสามี แม้ถูกตบตี ก็อดทนไม่โกรธตอบ

ส่วนสามีมีประเภทใดบ้างไม่มีปรากฏ แต่น่าจะอนุโลมเทียบเคียงกับภรรยาประเภทต่าง ๆ ข้างต้นได้ เมื่อทราบเช่นนี้ ท่านจะเลือกภรรยาประเภทไหน ก็สุดแต่ใจจะปรารถนา

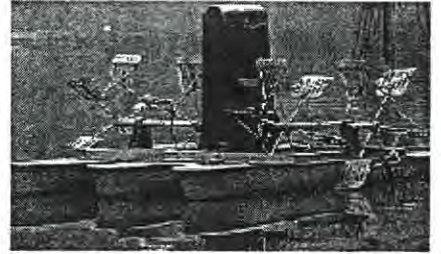
เรียบเรียงโดย จันทมร สีหาบุญลี

⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔ ⇔

ที่มา : หนังสือพิมพ์สยามรัฐ เว็บไซต์ข่าวสด

วันนักประดิษฐ์

“วันนักประดิษฐ์” ตรงกับวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ของทุกปี โดยคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๗ มีมติกำหนดให้วันนี้เป็นวันนักประดิษฐ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ สยามมหาราชที่ได้ทรงประดิษฐ์คิดค้น “เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย” หรือที่เรียกกันว่า “กังหันน้ำชัยพัฒนา” และทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสิทธิบัตรการประดิษฐ์เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ นอกจากนี้จะเป็นการเฉลิมพระเกียรติแล้ว ยังเป็นวันที่ระลึกถึงประวัติศาสตร์การจดทะเบียนและออกสิทธิบัตรให้แก่พระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่ทรงคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์ต่อปวงชนชาวไทย อันจะเป็นแบบฉบับให้นักประดิษฐ์ไทยได้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทในการสร้างสรรค์พัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) หน่วยงานที่ดูแลด้านการวิจัยของชาติได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ ให้เป็นหน่วยงานกลางในการจัดงาน “วันนักประดิษฐ์” ขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมอันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศชาติ โดยวันนักประดิษฐ์มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมการประดิษฐ์ของนักประดิษฐ์ เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจการประดิษฐ์ ตลอดจนเผยแพร่ผลงานของนักประดิษฐ์ไทยให้เป็นที่รู้จักเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเทคโนโลยีซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและประสานประโยชน์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อให้กำลังใจและสนับสนุนนักประดิษฐ์ เยาวชน และประชาชนทั่วไป ในการที่จะแสดงความรู้ ความสามารถต่อสาธารณชน ในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และเพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณนักประดิษฐ์ของไทยที่มีความสามารถและนำผลงานของนักประดิษฐ์เหล่านั้นออกเผยแพร่เพื่อให้เกิดการนำไปใช้งานได้จริง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ในฐานะเจ้าภาพการจัดงานวันนักประดิษฐ์ ได้กำหนดให้วันพฤหัสบดีที่ ๒ - วันเสาร์ที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ มีงานวันนักประดิษฐ์ขึ้น โดยสถานที่จัดงานจะมีขึ้นที่ ฮอลล์ ๙ อิมแพ็ค เมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งภายในงานจะมีกิจกรรมมากมาย อาทิ นิทรรศการและการแสดงผลงานสิ่งประดิษฐ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รูปภาพ โปสเตอร์ การฉายวิดีโอ การแสดงสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสิทธิบัตรการประดิษฐ์และได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลผลงานประดิษฐ์คิดค้นที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ประจำปี ๒๕๓๖ จากสภาวิจัยแห่งชาติ, การจัดนิทรรศการและการแสดงผลงานประดิษฐ์คิดค้นเรื่อง “ทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผลงาน “ฝนหลวง” และ “น้ำมันปาล์ม”

โครงการพระราชดำรินในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, การจัดนิทรรศการและการพัฒนาผลงานประดิษฐ์คิดค้น เรื่อง “ศิลปะชีพ” ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ, การจัดนิทรรศการผลงานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งทรงได้รับรางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๔๕ และทรงได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยม ประจำปี ๒๕๓๓ เรื่อง “การศึกษาความถูกต้องของแผนที่การใช้ที่ดินจากภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูง ซึ่งจำแนกโดยคอมพิวเตอร์บริเวณจังหวัดนครราชสีมา”, การจัดนิทรรศการผลงานนักประดิษฐ์ไทยรุ่นใหม่ เช่น ผลงานประดิษฐ์คิดค้นจากวิทยาลัยเทคนิคมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ การจัดนิทรรศการความก้าวหน้าของสิ่งประดิษฐ์ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่ออภิมหาเศรษฐกิจจาก ๔ ภูมิภาค เช่น ภาคกลาง มีผลงานสิ่งประดิษฐ์ที่น่าสนใจ เช่น เครื่องนับและแยกเหรียญแบบพกพา, รถตุ๊กตุ๊กไฮบริด หุ่นยนต์กรีดยางพาราและรถสามล้อเครื่องสำหรับรถเข็นนั่งคนพิการ ภาคเหนือมีผลงานประดิษฐ์คิดค้น อาทิ เต้าเผาข้าวหลาม เต้าอบหมูแดง หุ่นยนต์เก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด และเครื่องส่องไซอินฟราเรด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลงานสิ่งประดิษฐ์ที่น่าสนใจ เช่น เครื่องถักไหมและปั่นหลอดด้ายด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ และเครื่องฟักไขนกกระจอกเทศแบบ ๓ ใน ๑ ภาคใต้มีผลงานประดิษฐ์ที่น่าสนใจ อาทิ เครื่องแยกไข่แดงออกจากไข่ขาวระบบขดลวด มาตรฐานไฟฟ้าโดยใช้บัตรสมาร์ตการ์ด และเข็มขัดป้องกันภัย

นอกจากนี้มีการจัดโครงการค่ายนักประดิษฐ์รุ่นใหม่, การฝึกอบรมการทำผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบธรรมชาติ การจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการประดิษฐ์ทั้ง ๔ ภาค, การให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจดทะเบียนสิทธิบัตรโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา คลินิกการบริการตรวจหมู่เลือดฟรี การตรวจสุขภาพพื้นฐาน การจัดการประกวดการออกแบบนาฏยประดิษฐ์เพื่อแก้ปัญหาสังคมไทย โดยนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ , การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการประดิษฐ์คิดค้น, การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “แนวทางสิ่งประดิษฐ์สู่เชิงพาณิชย์ ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๖.๓๐ น., กิจกรรมและการแสดงบนเวทีโดยนักเรียนนักศึกษา ทอล์กโชว์ด้านการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพจากนักประดิษฐ์ซึ่งสามารถเลือกซื้อเลือกชมได้ การมอบถ้วยรางวัลสำหรับผลงานสิ่งประดิษฐ์ที่นำมาแสดงในงานวันนักประดิษฐ์ประจำปี ๒๕๔๔ และที่สำคัญที่สุดสำหรับนักประดิษฐ์นักวิจัยไทย คือ พิธีมอบรางวัลสภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๔๔ ได้แก่ รางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ จำนวน ๑๐ คน ได้แก่ ศ.นพ.ดร.ประพันธ์ ภาณุภาค นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์, ศ.ดร.วิชัย ธีวตระกูล นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาวิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช, ศ.เบญจมาศ ศิลาชัย นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา, ศ.ดร.สันติ เล็กสุขุม นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาปรัชญา, ศ.ดร.ศุภชัย ยาวะประภาษ นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, ศ.ดร.มิ่งสรรพ ขาวสอาด นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์ และ ศ.ดร.สุภาวงศ์ จันทวานิช นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา การมอบรางวัลผลงานวิจัย ประจำปี ๒๕๔๔ จำนวน ๑๑ เรื่อง จาก ๗ สาขาวิชาการ

(ผลงานวิจัยตีพิมพ์ ๒ เรื่อง และผลงานวิจัยชมเชย ๙ เรื่อง รางวัลวิทยานิพนธ์ ประจำปี ๒๕๕๘ จำนวน ๒๗ เรื่อง การจัดนิทรรศการนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่ได้รับรางวัลจากสภาวิจัยแห่งชาติ : รางวัลผลงานประดิษฐ์คิดค้น ประจำปี ๒๕๕๙

ทั้งนี้การมอบรางวัลสภาวิจัยแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยรางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ รางวัลผลงานวิจัย รางวัลวิทยานิพนธ์ ประจำปี ๒๕๕๙ และรางวัลผลงานประดิษฐ์คิดค้น ประจำปี ๒๕๕๙ จะมีพิธีมอบในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ โดย รองนายกรัฐมนตรี (นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย) เป็นประธานในพิธีมอบรางวัล

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สาระน่ารู้

....เพื่อลูกรัก

กว่าที่ชีวิตน้อย ๆ จะเกิดขึ้นได้ต้องใช้เวลาถึง ๙ เดือน ผู้เป็นแม่ต้องใช้ความพยายามอย่างยิ่งที่จะดูแลปกป้องรักษาไม่ให้ลูกน้อยได้รับอันตรายใด ๆ เพื่อให้เกิดมา มีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและสติปัญญาที่สมบูรณ์

ยามเมื่อเจ็บท้องคลอดก็ยังคงต้องได้รับความเจ็บปวดทรมานเพื่อให้ลูกน้อยได้เกิดมา สืบมาตุโลก เสี่ยงต่อความปลอดภัยของชีวิตถ้าการคลอดนั้นเกิดปัญหา หลังคลอดก็ยังไม่ปลอดภัยต้องดูแลรักษาตัวเองเป็นอย่างดี เพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง มีน้ำนมเพียงพอที่จะเป็นอาหารหล่อเลี้ยงให้ลูกเจริญเติบโตต่อไป

ทางการแพทย์ระบุว่า ระยะเวลาหลังคลอด หมายถึง ช่วงเวลาที่ร่างกายของสตรีคลอด บุตร เปลี่ยนแปลงคืนสู่สภาพก่อนตั้งครรภ์ ทั้งด้านกายวิภาคและสรีระ ซึ่งจะกินเวลา ๔ - ๘ สัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ

มดลูก จะลดขนาดลงจากการหดตัวของกล้ามเนื้อมดลูก หรือเรียกว่า “มดลูกเข้าอู่” หลังคลอดได้ ๒ สัปดาห์ จะคลำไม่พบมดลูกทางหน้าท้อง และจะมีขนาดเท่าปกติ ๖ สัปดาห์หลังคลอด

เยื่อโพรงมดลูก จะลอกตัวออกใน ๒ - ๓ วันแรก จะมีสีแดงจัดเพราะประกอบด้วยเลือด เป็นส่วนใหญ่ ต่อมาสีแดงจะจางลง และปริมาณน้อยลงเรื่อย ๆ ประมาณ ๑๐ วัน หลังคลอดก็จะจางและน้อยลงมาก จนกระทั่งหมดประมาณ ๓ สัปดาห์หลังคลอดหรือที่เรียกกันว่า “น้ำคาวปลา”

เต้านม จะขยายใหญ่ขึ้นและตึงเพื่อสร้างน้ำนม ๒ - ๓ วันแรกหลังคลอด เต้านมจะเสริมน้ำนมเหลือง (colostrums) ซึ่งมีส่วนประกอบเหมือนน้ำนมปกติ แต่มีโปรตีนและเกลือแร่มากกว่า มีสารเป็นภูมิต้านทานโรคในความเข้มข้นที่สูงกว่ามาก จากนั้น ๔ - ๕ วันน้ำนมเหลืองจะหมดไป

หลังคลอดบุตรแล้ว สามีหรือคนในครอบครัว จะช่วยกันเตรียมเตาสำหรับอยู่ไฟ โดยนำต้นกล้วยที่ผ่าครึ่งวางบนแคร่ แล้วเอาดินโรยก่อนจะจุดไฟ เรียกว่า “ทอดเตาไฟ” แล้วให้หญิงคลอดบุตรนอนด้านข้างเตา แต่คนไทยบางกลุ่มใช้วิธีอย่างไฟ คือ นอนบนแคร่และนำเตาไฟ ๒ - ๓ เตาวางอยู่ใต้แคร่ ซึ่งจะพบได้ในแถบภาคอีสาน และชาวนวน ก่อนจะอยู่ไฟต้องมีการดับพิษไฟ โดยหอมจะเคี้ยวข้าวสารกับเกลือเสกคาถาแล้วเป่าฟ่นลงที่ท้องของหญิงคลอดบุตร เพื่อป้องกันอันตรายจากความร้อนของการอยู่ไฟซึ่งอาจจะเป็นการเสริมกำลังใจและลดความร้อนลงได้บ้าง

ผู้ที่อยู่ไฟต้องนุ่งเตี่ยวหรือผ้าถุง มีขมิ้นกับปูนแดงผสมกับเหล้า เอาสำลีชุบปิดสะดือ และทาที่ท้องและหลังไว้เสมอเพื่อดับพิษร้อน และรักษาร่างกาย นอกจากนี้ยังมียาโรยบนถ่านไฟสำหรับบรรเทา

ป้องกันตาแฉะ ตาอักเสบ และมีน้ำโอง หรือไหร่ง ตั่งไว้ข้างเตา เมื่อไฟในเตาลุกมากเกินความต้องการ จะได้ตักน้ำราดดับไฟเพื่อไม่ให้ความร้อนมากเกินไป และยังใช้เป็นน้ำดื่มได้ด้วย

อาหารของผู้ที่อยู่ไฟ จะกินข้าวกับปลาแห้งหรือกินข้าวกับเกลือ บางวันจะมีแกงเลียงเสริม เพื่อเพิ่มน้ำมันแม่ การกินข้าวผสมเกลือมีประโยชน์ เพราะการอยู่ไฟความร้อนจะทำให้ร่างกายเสียน้ำ และเกลือแร่ไปกับเหงื่อมาก ทดแทนเกลือแร่ที่เสียไป หลีกเลี้ยงอาหารประเภทที่เชื่อว่าทำให้แสบ เช่น อาหารที่ย่อยยากหรือควาจัด รสจัด นอกจากนี้ยังต้องกินยาตำรับแก้โลหิตเป็นพิษจนกว่าจะออกไฟ

การประคบตัว ใช้ไพล ว่านนางคำ ชมิ้นอ้อย ใบมะขาม ใบส้มป่อย ตำแล้วเคล้ากับเกลือนำไปห่อด้วยผ้าทำเป็นมัดแล้วไปแช่น้ำต้มยาที่ใช้ในการเข้ากระโจมที่เกลืออยู่ประคบตามตัวและเต้านม และนั่งทับลูกประคบเพื่อลดอาการเจ็บปวด และคัดเต้านมทุกวันจนกระทั่งออกไฟ

จะเห็นว่ากระบวนการเหล่านี้ มีวัตถุประสงค์ไม่ต่างจากสูตินารีแพทย์ที่ต้องการป้องกันอาการแทรกซ้อนหลังคลอดคือ การตกเลือดและการติดเชื้อหลังคลอด สรุปแล้วกระบวนการที่ใช้ในการอยู่ไฟของผู้หญิงหลังคลอดบุตรมีประโยชน์ต่อมารดาและทารกไม่ขัดแย้ง และส่วนใหญ่สอดคล้องกันในทางการแพทย์ มีข้อควรระวังอยู่บ้างในกรณีความร้อน อย่าให้มากเกินไปจนเกิดอันตรายต่อผิวหนัง หรือทำให้อ่อนเพลียมากจากการเสียน้ำและเกลือแร่มากเกินไป การงดอาหารแสบมากเกินไปจนควรจนทำให้ขาดอาหาร เป็นต้น

เรียบเรียงโดย พจนา อีรามนตร์

๘๘๘๘๘๘๘๘๘๘

อ้างอิง

คัดลอกจากนิตยสาร “เพื่อลูกรัก” ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๒๖๖ มีนาคม ๒๕๔๘ หน้า ๖๔ - ๖๗.

เส้นเลือดสมอง

สถาบันประสาทวิทยา สร้างระบบทางด่วนรักษาเส้นเลือดสมองตีบ เส้นเลือดสมองแตก หมดอัมพาตเกือบ ๑๐๐% แคล่ให้ยาละลายเลือดภายใน ๓ ชั่วโมง ค่าใช้จ่ายประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท/ครั้ง แต่ลดภาระการดูแลผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาตเรื้อรังเป็นเงินมหาศาลประมาณค่าไม่ได้ เผยในไทยมีความพร้อมทำได้ ๔ โรงพยาบาล

นายแพทย์ มัยธัช สามเสน ผู้อำนวยการสถาบันประสาทวิทยา เปิดเผยว่า ปัจจุบันโรคเส้นเลือดสมองตีบและเส้นเลือดสมองแตก กำลังเป็นปัญหาด้านสุขภาพของคนไทยเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากโรคอ้วน โรคความดันโลหิตสูง ผู้ป่วยจะมีอาการอัมพฤกษ์ อัมพาตตามมา ผู้ที่มีอาการนี้ กว่า ๑๐% จะเสียชีวิตในเวลาไม่นานหรือทันที กว่า ๕๐% มีความพิการ และกว่า ๓๐% หายเกือบปกติหรือปกติในจำนวน ๓ กลุ่มนี้ ทางกรมแพทย์ให้ความสำคัญกับกลุ่มที่ ๑ และ ๒ คือทำอย่างไรจะลดอัตราการความพิการจากอัมพฤกษ์ อัมพาต และเพิ่มอัตราการหายเป็นปกติให้มากขึ้น

มีการวิจัยมานานกว่า ๔ - ๕ ปีแล้วว่า หากผู้ป่วยเส้นเลือดสมองตีบหรือแตก โดยเฉพาะเส้นเลือดสมองแตก ได้รับการวินิจฉัยโรคเร็วและได้รับการรักษาภายใน ๓ ชั่วโมง อัตราการหายเป็นปกติจะมีถึงเกือบ ๑๐๐% วิธีการก็คือ ให้ยาละลายลิ่มเลือดทันทีภายใน ๓ ชั่วโมงหลังมีอาการเพื่อให้ยาเข้าไปอุดตันเส้นเลือดไม่ให้มีเลือดออกมากขึ้น ที่ผ่านมามีการทดลองรักษาด้วยวิธีนี้พบว่าในกลุ่มที่ ๓ ซึ่งมีประมาณกว่า ๓๐% สามารถหายเป็นปกติได้และในกลุ่มที่ ๒ มีอัตราการฟื้นตัวเร็ว ใช้เวลาอยู่ในโรงพยาบาลน้อยลง

ผู้อำนวยการสถาบันประสาทวิทยา กล่าวว่า ในประเทศไทย มีโรงพยาบาลรัฐที่มีความพร้อมในการรักษาด้วยวิธีนี้เพียง ๔ แห่งคือ สถาบันประสาทวิทยา โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามธิบดี และโรงพยาบาลจุฬา เหตุผลที่โรงพยาบาลไม่สามารถทำได้ทุกแห่ง เนื่องจากการรักษาด้วยวิธีทางด่วนหรือ Stroke Fastrack นี้ ต้องมีความพร้อมใน ๓ ด้านหลัก ๆ คือ เครื่องมือพร้อม เจ้าหน้าที่พร้อม และรังสีแพทย์พร้อม ที่จะสามารถเรียกตัวได้ตลอดเพื่อทำการรักษา

ปัจจุบันมีผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต รายใหม่ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ ราย/ปี หากสามารถเข้าโครงการนี้ได้เพียง ๑๐% ก็ช่วยลดอัตราการความพิการ ภาวะทางสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ผู้ดูแลและเศรษฐกิจโดยรวมได้อย่างมหาศาล ทั้งนี้จากการทดลองระบบกรมการแพทย์ จะขยายรูปแบบการดำเนินการไปยังสถานพยาบาลในสังกัดทั่วประเทศให้มากขึ้น โดยคัดเลือกสถานพยาบาลที่มีศักยภาพ เพราะ

ผู้ป่วยบัตรทองขณะนี้ สำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ ให้เบิกจ่ายยาสำหรับโรคกลุ่มนี้ได้ประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท เท่ากับจ่ายเพิ่มอีกไม่มากแต่คุ้มค่าก็น่าที่จะทำ และทุกโรงพยาบาลที่มีศักยภาพขณะนี้ส่วนใหญ่มีมูลนิธิที่สามารถใช้เงินมาสนับสนุนได้ จะได้ไม่ต้องเห็นคนไทยพันล้านเป็นอัมพฤกษ์ อัมพาตเพิ่มขึ้น

เรียบเรียงโดย พจนา อภิรามนตรี

✕ ✕ ✕ ✕ ✕ ✕ ✕ ✕ ✕ ✕ ✕ ✕

อ้างอิง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๙, หน้า ๑, ๑๙.

เปิดโลกกว้างด้วยศัพท์วิจัย

การเลือกวิธีการเก็บข้อมูล

คำนำ

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการวิจัยมีหลายวิธี ทั้งที่เป็นแนวทางเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทุติยภูมิหรือปฐมภูมิ สำหรับข้อมูลทุติยภูมิที่ผู้วิจัยพึงกระทำคือ การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษาและวิจัย และศึกษาความเชื่อถือได้ และถูกต้องของข้อมูลก่อนที่จะนำไปใช้ศึกษาและวิเคราะห์ต่อไป

การเก็บข้อมูลปฐมภูมิซึ่งทำได้หลายวิธี นับตั้งแต่การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ การใช้แบบสอบถาม ให้ผู้ตอบกรอกเองตามลำพัง หรือเป็นกลุ่ม การสัมภาษณ์เจาะลึก การซักถามกลุ่ม การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีโครงสร้าง และการประชุมระดมสมอง ตลอดจนถึงการทดลองแบบสมบูรณ หรือแบบกึ่งทดลอง สิ่งที่เป็นภาระของผู้ที่จะทำการวิจัย คือ หาหลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการตัดสินใจว่า จะใช้แนวทางใดและวิธีการใดของแนวทางนั้น

หลักในการเลือก

หลักเกณฑ์ที่นักวิจัยต้องคำนึงถึงในการตัดสินใจว่าจะเลือกใช้วิธีการใดเก็บข้อมูลคือ

๑. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
๒. คุณสมบัติของประชากรที่ศึกษา
๓. ระยะเวลาที่ศึกษา
๔. ความเป็นไปได้ทางด้านงบประมาณและกำลังคน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

หากเป็นการศึกษาที่ต้องการข้อมูลในแนวลึก วิธีการเก็บข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมคือ การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมสมองหรือสังเกต แต่ถ้าเป็นการศึกษาที่ต้องการทดสอบข้อสมมติฐานที่ต้องการข้อสรุป ข้อค้นพบที่สามารถนำไปใช้ได้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง วิธีที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมคือ การสำรวจเก็บข้อมูลสนามด้วยการสัมภาษณ์หรือการส่งแบบสอบถามคนจำนวนมาก และการทดลองเป็นหลัก

คุณสมบัติของประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษามีอิทธิพลต่อวิธีการเก็บข้อมูลมากไม่น้อยไปกว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัย ถ้าประชากรไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ การส่งแบบสอบถามให้กรอกย่อเมเป็นไปไม่ได้ ถ้าเป็นกลุ่มประชากรที่มีพฤติกรรมผิดแผก การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามคงไม่เหมาะ ถ้าเป็นประชากรเฉพาะ เช่น ผู้บริหาร การส่งแบบสอบถามและการสังเกตคงไม่สามารถทำให้ได้ข้อมูลตามต้องการ สำหรับประชากรกลุ่มนี้วิธีการที่เหมาะสมคือ การสัมภาษณ์ในแนวลึก ในการทดลองประชากรเป้าหมายจะต้องยินยอมให้ความร่วมมือตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการศึกษา

ระยะเวลาที่ศึกษา

หากผู้วิจัยมีเวลาและทุนทรัพย์น้อย และต้องเก็บข้อมูลและประชากรกระจายอยู่ทั่วไป และเป็นประชากรที่มีคุณสมบัติเฉพาะสามารถอ่านออกเขียนได้ วิธีการเก็บข้อมูลที่อาจนำมาใช้ได้ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงอัตราความร่วมมือของประชากรเป้าหมาย คือ การส่งแบบสอบถามหรือการรวมกลุ่มประชากรนั้น เพื่อกรอกแบบสอบถามพร้อมกัน แต่ถ้าหากมีเวลาพอและทุนทรัพย์พอที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ควรใช้วิธีการสัมภาษณ์เพราะโอกาสที่จะได้ข้อมูลมีมากกว่าการส่งแบบสอบถาม ซึ่งนอกจากจะมีปัญหาด้านความร่วมมือแล้ว ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความจำกัดในด้านความสั้นยาวของแบบสอบถามและข้อความถามที่ใช้

สำหรับการวิจัยที่ต้องการผลแบบเร่งด่วน การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่ม การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ หรือการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้ว หรือการประเมินผลอย่างรวดเร็ว อาจเป็นวิธีการที่นำมาใช้ได้ดีกว่าการสังเกตและการทดลอง

ความเป็นไปได้ทางด้านงบประมาณและกำลังคน

ความเป็นไปได้ทางด้านงบประมาณและกำลังคน เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดควบคู่ไปกับปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นคือ ทั้งนี้เพราะวิธีการเก็บข้อมูลต่าง ๆ จะใช้งบประมาณไม่เท่ากัน การเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต ต้องอาศัยบุคลากรสนามเข้าไปสังเกตในชุมชน ซึ่งแตกต่างจากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ที่ต้องใช้พนักงานสัมภาษณ์ที่ผ่านการอบรม หรือการส่งแบบสอบถามซึ่งอาจใช้เสมียนหรือเลขานุการช่วยจัดส่งแบบสอบถามเท่านั้น การจัดหาบุคคลให้เหมาะกับวิธีการเก็บข้อมูลและประชากรเป้าหมายเป็นเรื่องที่สำคัญไม่น้อยในการที่จะได้รับความร่วมมือจากประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ที่ใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ในแนวลึกและการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต

การผสมผสานวิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ

ในการศึกษาและวิจัยเรื่องใดทางสังคมศาสตร์ ไม่จำเป็นที่ผู้วิจัยจะเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลวิธีใดวิธีหนึ่งเท่านั้น และไม่มีความดีที่ใดที่สุดสำหรับการวิจัยทุกเรื่อง โดยหลักทั่วไปแล้ว ผู้วิจัยควรใช้ข้อมูลต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ไม่ว่าจะเก็บมาโดยวิธีใดทราบเท่าที่ให้ผลของการวิจัยออกมาดีที่สุดใน

ใช้ทุกวิธีของการเก็บข้อมูล เพราะอย่างน้อยที่สุดเป็นการยากที่จะนำข้อมูลที่ต่างวิธีมาใช้ร่วมกันในการวิเคราะห์อย่างมีระบบ และสอดคล้องกันถึงแม้ว่าข้อมูลต่าง ๆ อาจจะนำไปสู่ข้อสรุปเช่นเดียวกัน และจะลำบากมากยิ่งขึ้นถ้าข้อมูลที่เก็บมาโดยวิธีการต่างให้ผลแตกต่างกัน ทำให้การสรุปข้อค้นพบต่าง ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก หากไม่สามารถตัดสินใจข้อมูลนั้น ๆ จากแหล่งใดมีความถูกต้องมากกว่า แต่หากว่าข้อมูลที่จัดเก็บมาโดยวิธีการที่ต่างกันโดยที่แต่ละวิธีเก็บข้อมูลคนละตัวหรือคนละกลุ่มประชากรเป้าหมาย ปัญหาความขัดแย้งทางด้านข้อมูลจะลดน้อยลงหรือไม่เกิดขึ้น และจะเป็นการดีหากแต่ละกลุ่มประชากรเป้าหมายต้องใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน

โดยทั่วไปผู้วิจัยควรพยายามใช้ข้อมูลต่าง ๆ เท่าที่มีอยู่แล้ว หรือข้อมูลทุติยภูมิให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่างน้อยที่สุดเพื่อการศึกษาและวิเคราะห์เบื้องต้น จากนั้นจึงพยายามเก็บข้อมูลใหม่ ข้อมูลปฐมภูมิที่ควรเก็บควรเป็นข้อมูลที่มีทั้งแนวลึกและแนวกว้าง ข้อมูลที่มีแนวลึกคือข้อมูลที่ให้รายละเอียดของประเด็นที่ปรึกษา ส่วนข้อมูลในแนวกว้างคือข้อมูลที่มีขอบเขตการใช้หรือการสรุปได้กว้างขวางกว่า กล่าวคือครอบคลุมประชากรกว้างกว่าข้อมูลที่เจาะในแนวลึกเป็นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้กันมากในกลุ่มนักมานุษยวิทยาหรือการวิจัยเชิงมานุษยวิทยา โดยทั่วไปข้อมูลที่ใช้การวิเคราะห์ในแนวกว้างเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจที่ใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

การผสมผสานกันระหว่างวิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จะช่วยแก้ข้อบกพร่องของข้อมูลแต่ละประเภทได้อย่างดียิ่ง อย่างไรก็ตามในสภาพความเป็นจริงหากการผสมผสานกันดังกล่าวอาจทำไม่ได้ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ผู้วิจัยจะต้องเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการตัดสินใจดังกล่าวต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย และลักษณะของประชากรที่เกี่ยวข้องตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

สิ่งที่พึงปฏิบัติในการวิจัยในเรื่องข้อมูลคือ ผู้วิจัยควรนำข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาศึกษาวิเคราะห์เบื้องต้นก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูลใหม่เพื่อให้เห็นสภาพและแนวโน้มของปัญหาหรือประเด็นที่ศึกษา และยังอาจชี้ให้เห็นว่าควรที่จะเก็บข้อมูลอะไรบ้าง และควรดูรายละเอียดให้ลึกซึ้งในเรื่องใด การตัดสินใจในวิธีการเก็บข้อมูลขึ้นอยู่กับงบประมาณ เวลา วัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัย

สรุป

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่งของการวิจัย ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวความคิดของการวิจัย การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการรายงานผลการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย สามารถแบ่งแยกออกได้เป็น ๒ ประเภทคือ ข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลประเภทแรก คือ ข้อมูลที่ผู้อื่นได้ทำการเก็บรวบรวม ผ่านการวิเคราะห์และได้มีการเสนอที่พิมพ์ในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนข้อมูลปฐมภูมิเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บใหม่ด้วยตนเอง

วิธีการเก็บข้อมูลใหม่มีหลายวิธี วิธีที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์กลุ่ม การสังเกต การทดลอง การประชุมระดมสมอง ซึ่งแต่ละวิธีจะให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติแตกต่างกัน ผู้ที่จะทำการวิจัยจะต้องตัดสินใจว่าวิธีใดเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยแต่ละเรื่อง ผู้วิจัยอาจใช้หลายวิธีร่วมกันได้ เพื่อให้ได้คำตอบในแง่มุมต่าง ๆ ได้ครบถ้วน ซึ่งคำตอบแต่ละมุมอาจจะต้องใช้วิธีเฉพาะของตนเอง นอกจากนี้การใช้หลาย ๆ วิธีในการเก็บข้อมูลตัวเดียวกันหลาย ๆ ตัว มีประโยชน์ในการทดสอบความถูกต้องของข้อค้นพบที่ได้ข้อมูลจากหลากหลายคุณสมบัติหลากหลายวิธี

เรียบเรียงโดย พจนา อีรามนตร์

⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒⇒

อ้างอิง

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

เฟื่องฟ้า พร้นตั้ง จำกัด. ๒๕๔๖

แหวดวงนักวิจัย

เดือนกุมภาพันธ์นี้ แหวดวงนักวิจัยขอแนะนำให้ท่านผู้อ่านรู้จักนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญด้าน การศึกษาและท่านเป็นหนึ่งในคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการวิจัยและพัฒนา สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ท่านคือ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง

ตำแหน่งปัจจุบัน (วิชาการ) รองศาสตราจารย์
(บริหาร) หัวหน้าภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

- น.บ. (เกียรตินิยม) ปี ๒๕๑๘ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- M.A. (Socio – Philosophical Foundations of Education) ปี ๒๕๑๙ จาก Michigan State University, USA.
- Ph.D. (Socio – Philosophical Foundations of Education) ปี ๒๕๒๓ จาก Michigan State University, USA.

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

- พัฒนศึกษา
- สังคมวิทยาการศึกษา
- การศึกษาเปรียบเทียบและการศึกษาระหว่างประเทศ
- กฎหมายการศึกษา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย :

หัวหน้าโครงการวิจัย

- การวิจัยเอกสารที่เกี่ยวกับสถานะการขาดแคลนครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การพัฒนาระบบข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การวิเคราะห์โครงการให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาชั้นสูง ณ ต่างประเทศของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ร่วมวิจัย

- การกระจายอำนาจทางการศึกษาในประเทศไทย
- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน
- The Citizenship Education Policy Study

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

- การกระจายอำนาจทางการศึกษาในประเทศไทย ทุนสำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ
- การวิเคราะห์โครงการให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาชั้นสูง ณ ต่างประเทศของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ทุนสำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ
- การวิจัยเอกสารเกี่ยวกับสถานะการขาดแคลนครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุนสำนักงานเลขาธิการการศึกษาแห่งชาติ
- การพัฒนาระบบข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุนวิจัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- The Citizenship Education Policy Study ทุน Sasakawa Research Foundation

เรียบเรียงโดย วิมลรักษ์ ศานติธรรม

ปิดท้ายวัย

เด็กไทย

ปิดท้ายวัยในเดือนกุมภาพันธ์นี้ ขอพักเรื่องราวเกร็ดความรู้เกี่ยวกับผลงานด้านการวิจัยไว้ หันมาให้ความสำคัญและสนใจในวันเด็กที่ผ่านมา เพื่อการย้ำเตือนและตอกย้ำให้ทุกภาคส่วนของสังคม เห็นความสำคัญของเด็กที่จะเจริญเติบโตต่อไปในวันข้างหน้า อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติไทย ให้เจริญรุ่งเรืองเทียบเท่ากับนานาชาติต่อไปในอนาคต

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้จัดงานวันเด็กครั้งแรกในวันจันทร์แรกของเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ และจัดต่อเนื่องกันเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๖ และต่อมาได้พิจารณาว่าวันเสาร์ที่ ๒ ของเดือนมกราคม จะเหมาะสมสำหรับการจัดงานวันเด็กมากกว่า เนื่องจากพันธุผืนและเป็นวันหยุดราชการ แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ไม่สามารถจัดงานวันเด็กได้ทัน จึงได้เลื่อนมาจัดกันตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ งานวันเด็กแห่งชาติจึงได้จัดให้มีขึ้นทุกวันเสาร์ที่ ๒ ของเดือนมกราคม มาตั้งแต่ครั้งนั้น จวบจนถึงปัจจุบันนี้ ประเทศไทยได้ถือเอาวันเสาร์ที่ ๒ ของเดือนมกราคมของทุกปี จัดงานวันเด็ก ซึ่งก็เป็นเวลา ๔๑ ปีมาแล้ว

สำหรับปี ๒๕๔๙ นี้ เป็นปีงบประมาณสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ในแผนนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยเน้นที่คุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนอย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ๖ ประการคือ

๑. มีความผูกพันในครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีทักษะในอาชีพและดำรงชีวิตที่รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น
๒. มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง และรู้จักการป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด
๓. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จริยธรรมคุณธรรม และมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบตามวัย
๔. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภูมิใจในการทำงานสุจริต
๕. รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
๖. รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๖ ประการนี้ เป็นภาพที่ผู้ใหญ่มุ่งหวังจากเด็กและเยาวชนให้เติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และที่สำคัญเด็ก ๆ และเยาวชนไม่อาจสร้างคุณลักษณะดังกล่าวนี้ได้ด้วยตนเอง หากไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างมีคุณภาพ ภายใต้สภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ฉะนั้น สังคมและผู้ปกครองโดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด จำต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการอบรมป่มเพาะเด็ก โดยให้ความรักและความเข้าใจในตัวเด็ก โดยให้เด็กสามารถเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ด้วยตระหนักและเห็นคุณค่าของ

การพัฒนาเด็ก สำหรับปีนี้สังคมทุกภาคส่วนได้จัดให้ถึงงานวันเด็กขึ้นในวันเสาร์ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๙ ที่ผ่านมา โดยในปีนี้นายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร) ได้ให้คำขวัญวันเด็กประจำปีนี้ว่า **อยากฉลาด ต้องขยันอ่าน ขยันคิด** นอกจากนี้ประธานรัฐสภา (นายโภคิน พลกุล) ก็ได้ให้คำขวัญวันเด็กประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๙ นี้เช่นกันว่า **พากเพียร เรียนรู้ เชิดชูคุณธรรม นำประชาธิปไตย**

บรรณาธิการ

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร